

Тема . Якість сільськогосподарської продукції та її показники.

1. *Поняття про якість і показники якості – одиничні , комплексні, інтегральні, визначальні.*
2. *Властивості, характерні для сільськогосподарської продукції: фізичні (форма, розмір, маса, міцність, питома вага), хімічні (вміст білка, жиру, цукру, крохмалю, сухих речовин, вітамінів), біологічні (строки дозрівання, здатність до зберігання, вміст у продукції токсичних речовин).*
3. *Споживчі властивості продукції при споживанні (колір, смак, свіжість, запах, соковитість) та при її переробці (вихід борошна, цукру, соку тощо).*
4. *Економічні властивості (рівень затрат, трудових і матеріальних ресурсів) на виробництво, зберігання, транспортування та використання продукції.*

1.Поняття про якість і показники якості – одиничні , комплексні, інтегральні, визначальні

В сучасних умовах переходу до ринкової економіки серед багатьох проблем, які пов'язані з забезпеченням як виживання, так і послідуєчого нормального розвитку підприємств і організацій, головною і визначальною є проблема якості продукції, робіт і послуг.

Поняття і терміни, які застосовуються в галузі управління якістю , визначаються міжнародними і національними стандартами. Міжнародний стандарт ISO 8402-94 встановлює терміни з якості, пояснює їх сутність і те, як вони застосовуються в стандартах ISO серії 9000 “Системи якості”.

Якість – це сукупність характеристик об'єкту, які відносяться до його здатності задовольняти встановлені потреби у відповідності з його призначенням

Об'єкт – це те, що може бути індивідуально описано і розглянуто, тобто це широке поняття, яке включає не тільки продукцію, але й діяльність чи процес, організацію чи лице.

Продукція розглядається як результат діяльності чи процесу.

Згідно ГОСТ 15467-79 “Управління якістю продукції. Основні поняття, терміни і визначення” *якість продукції* – це сукупність властивостей, які обумовлюють її придатність задовольняти деякі потреби згідно з призначенням.

Ознакою продукції є якісна чи кількісна характеристика різних її властивостей чи стану. *До якісних ознак* можна віднести колір матеріалу, форму виробу, наявність на поверхні деталі антикорозійного чи декоративного покриття, спосіб кріплення деталей виробу (сварка, клепка), спосіб наладки чи регулювання технічних улаштувань (ручний, дистанційний, напівавтоматичний). Якісні ознаки можуть носити альтернативний характері мають тільки два взаємовиключних варіанти,

наприклад наявність чи відсутність захисного покриття на деталях, наявність чи відсутність дефектів.

Кількісна ознака є параметром продукції і може бути одним з показників її якості.

Показник якості продукції – кількісна характеристика одного чи декілька властивостей продукції, які складають її якість і яка розглядається стосовно до умов її створення, експлуатації і споживання.

Номенклатура показників якості залежить від призначення продукції і визначається кількісними характеристиками її властивостей, які забезпечують можливість оцінки рівня її якості. Показники якості мають найменування і чисельне значення.

Класифікація показників якості

1. *За кількістю характеризуємих властивостей*: одиничні, комплексні, інтегральні.

Одиничні показники, які характеризують одну з властивостей продукції, можуть відноситися як до одиниці продукції, так і до сукупності одиниць однорідної продукції, наприклад: максимальна швидкість руху (км/год).

Комплексні показники характеризують сумісно декілька простих властивостей чи одне складне, яке складається з декілька простих.

Інтегральні показники відображають відношення сумарного корисного ефекту від експлуатації продукції до сумарних витрат на її створення і експлуатацію.

Таким чином, чим більше значення має інтегральний показник якості, тим якіснішою є продукція.

Як відомо, не всі властивості продукції мають однакове значення при оцінці її якості: одні з них є більш важливими, інші менше, а ще інші практично не мають ніякого впливу на ефективність використання даної продукції.

Тому при оцінці якості продукції використовують **визначальний показник якості** - показник, за яким оцінюють якість продукції

2. *За характеризуємими властивостями*: призначення, надійність, економічність, ергономічність, естетичність, технологічність, стандартизації і уніфікації, патентно-правові, екологічні, безпеки

2.Властивості, характерні для сільськогосподарської продукції.

Властивості продукції - це об'єктивна особливість, яка проявляється при створенні, експлуатації чи споживанні виробу. Термін “експлуатація” застосовується до такої продукції, яка в процесі використання витрачає свій ресурс, а “споживання” відноситься до такої, яка при її використанні витрачається сама. Властивості можна розділити на прості і складні, наприклад: надійність виробу є складною властивістю, яка обумовлена відносно простими її властивостями – безвідмовністю, довговічністю, ремонтпридатністю і збереженістю

С/г продукції притаманно багато *різних властивостей*:

- фізичні (форма, забарвлення, консистенція, щільність та ін.);
- хімічні (вміст жирів, білків, вуглеводів, вітамінів та ін.);
- біологічні (здатність до збереження без великих втрат маси, погіршення товарних і споживчих якостей і т.д.).

3.Споживчі властивості продукції при споживанні (колір, смак, свіжість, запах, соковитість) та при її переробці (вихід борошна, цукру, соку тощо).

При споживанні харчових продуктів виявляється їхня корисність чи поживна цінність, зумовлена їхнім хімічним складом і комплексом властивостей.

Якість товарів характеризується сукупністю споживних властивостей.

Наприклад, якість зерна визначається сукупністю слідуючи властивостей – смак, запах, колір, стан за вологістю, ступінь засміченості і ураженості і т.д. В залежності від призначення продукції сукупність властивостей , за якими оцінюють якість, буде різною.

Наприклад: клубні картоплі використовують для продовольчих цілей, як сировину для переробної промисловості, на годівлю с/г тваринам, як насіннєвий матеріал.

Якість продовольчої картоплі перш за все оцінюють за смаковими властивостями, розмірами, формами бульб; якість сировини для переробної промисловості – за вмістом крохмалю в бульбах, а іноді і інших речовин; якість картоплі, що застосовують для кормових цілей – вмістом кормових одиниць в бульбах і їх придатністю до тривалого зберігання; якість насіннєвої картоплі – за здатністю бульб максимально використовувати ґрунтові і кліматичні умови для формування врожаю, за стійкістю до передач новому врожаю властивостей, потрібних за тривалістю вегетаційного періоду, за оптимальними розмірами бульб, придатних для механізованого вирощування цієї культури.

Органолептична цінність продукту визначається його зовнішнім виглядом, консистенцією, запахом, ароматом, ступенем свіжості.

4.Економічні властивості (рівень затрат, трудових і матеріальних ресурсів) на виробництво, зберігання, транспортування та використання продукції

Показники **економічності** визначають досконалість виробу за рівнем витрат матеріальних, паливно-енергетичних і трудових ресурсів на його виробництво і експлуатацію (споживання).

Це особлива група показників, яка характеризує витрати на розроблення, в першу чергу собівартість, ціну покупки і ціну споживання, рентабельність, виготовлення і експлуатацію або споживання продукції.

Економічні показники враховуються в інтегральному показнику якості продукції під час підрахунку сумарних витрат на створення й експлуатацію або споживання продукції.

Прикладами характеристик економічних показників можуть бути:

- витрати на розроблення, виготовлення і випробування пробних зразків;
- собівартість виготовлення продукції;
- витрати на витратні матеріали при експлуатації технічних об'єктів.

Всестороннє врахування економічних показників при виготовленні, експлуатації чи споживанні продукції проводиться з метою оцінювання економічної ефективності поліпшення якості продукції.

Методи проведення розрахунків відображені у спеціальних нормативних документах, а загальна їх схема виглядає так:

1) визначення об'єкта й обсягу продукції, стосовно яких виконується розрахунок ефективності;

2) вибір аналога;

3) розрахунок повних витрат на виробництво продукції й аналога;

4) розрахунок експлуатаційних витрат для продукції й аналога;

5) визначення поправкових коефіцієнтів;

6) обчислення величини економічного ефекту від поліпшення якості продукції.